

KOSTNICKÉ JISKRY

Evangelický

týdeník

20-21/2018

Příští číslo vyjde

15. srpna 2018

Z obsahu

* Ježíš, ne Caesar

* Do koruny -
i ke kořenům

11. července 2018

ročník 103

cena: 13 Kč

Poselství k 7. neděli po sv. Trojici

UMLČUJES ZPĚV NÁSILNÍKŮ
IZAJÁŠ 25,5

Co je evangelium? To je zdánlivě banální otázka. Ale není. A právě my křesťané, které evangelium odlišuje od všech ostatních, nejvíc o něm mluvíme. Evangelium rozumíme často zprávu o životě, utrpení a zmrtvýchvstání Ježíše Krista. Jed-

notlivé knihy o něm se také tak jmenují - evangelia. Pak bychom se opravili a řekli ... evangelium je učení, které Ježíš Kristus přinesl. Ehm, vlastně spása, kterou přináší. Ale když se zeptáme, co myslel evangelium právě Ježíš, nebude to tak jednoduché. Neměl náš tzv. Nový zákon. Měl jedinou Bibli. A vážnost, v jaké ji měl, mu větší-mu můžeme jen závidět. Vážnost k evangeliu, z tak zvaného Starého zákona pramenícímu, vyzařujícímu, vybuchujícímu. Jaké tedy bylo a je evangelium podle Ježíše? Šokující, skvělá, dobrá zpráva - zvěst je lepší slovo, že Království nebeské je blízko. Nejen blízko. Je tu. Rozrazilo vrata našeho světa, který končí. Ve čtvrté kapitole Lukášova „evangelia“ v synagoze čte evangelium z Izajáše 66, zprávy staré přes 500 let, že Hospodin vyhlásuje milostivé léto a posílá ho, Izajáše, aby obvrátil rány všem zkroušeným srdcem. *Duch Panoovníka Hospodina nade mnou ... Jediné, co před šokovanými posluchači Ježíš k textu dodává, je: Dnes se splnilo toto Písmo. Z nebe sjel*

kulový blesk. Víc než milostivé léto. Konec lidských království a konec všeho, co známe. Evangelium je k dobrému alarmující zpráva pro ubohé. Ponížené. Kteří možná hledí na trosky svatého města, rozvaliny Chrámu, močící cizí vojáky ve svatyni svatých, a jsou na totálním dně. Všechno se mění. Království nebeské se přiblížilo a je potřeba vyrazit, neváhat ani chvíli. Moji ubozí, slepí, věznění. Já, vaše záštita, se ujímám vlády. Odkrývá se, odhaluje, co bylo skryto. To je Apokalypsa. A slepí to najednou také vidí. Bude tučná hostina pro všechny národy s vyzrálým, pročištěným vínem a s morkem z kostí. Uprostřed ještě před chvílí zbitý Izrael. Království nebeské. A to, co mě kdy ze všech textů nejvíc zasáhlo do srdce ... *pro-vždy odstraní smrt a setře slzu z každé tváře*. Není to ze Zjevení Janova, jak jsem si myslel. I to je Ježíšovo evangelium, přibližně podle 25. kapitoly Izajášova proroctví.

Tomáš Cejp, farář
Českobratrská církev evangelická
Libčice

Ne a ano

Podobenství o „dvou synech“ (Mt 21,28-31) zaznamenává z evangelistů jenom Matouš. Ježíš v něm užívá - ostatně jako nejednou i jinde - obrazu o dvou synech. Otec se obrací na syny se žádostí, aby šli pracovat na vinici. První odpovídá, že se mu nechce. Říká si zřejmě v duchu: Proč mám jít zrovna já? Copak nemám žádnou jinou možnost, abych prokázal své schopnosti a kvality? Jinak a jinde? Druhý syn odpovídá na otcovu žádost naopak siláckým, suverénním „ano“. Jaká horlivost, jaké pří-

kladné nadšení! Kdo jiný by měl přece jít než já? Kdo jiný by mohl tak dobře zvládnout zadanou práci? Je přece pěkné a povzbudivé, když večer zálibně přehlédnu, co vše jsem během dne dokázal zdárně vykonat! Svého otce tituluje syn „pane“. To tudíž znamená, že se mu vědomě podřizuje. Poslouchá se samozřejmě. Neodmlouvá. O to více však překvapí, že na vinici nakonec nepůjde. „Synu, jdi dnes pracovat na vinici“. Tato otcova výzva platí všem: při-

činnivým i váhavým, horlivým a neposlušným. Podotkneme však, že není radno dělat unáhlené závěry, kdo na jakou stranu patří. Proč? Víra není neměnný stav, ale je to pohyb, ano, ustavičný zápas; je to běh na pořádně dlouhé trati. Jestliže někdo slibuje a říká v dané chvíli docela upřímně „ano, pane“, tak tím není ani v nejmenším řečeno, že také i dostojí tomu, co slibuje. A na druhé straně: Když se někdo staví ke Kristu a k církvi v mládí odmítavě a s posměškem, tak to ještě

Dokončení na str. 2

AKTUALITA: BESEDA S DRŽITELEM RAKOUSKÉHO STÁTNÍHO VYZNAMENÁNÍ

V Dvakačovicích proběhla další ze série přednášek a besed. Hostem na evangelické faře byl dr. Milan Novák, držitel zasluzného Řádu Rakouské republiky, přední badatel života blahoslaveného Karla I. Rakouského, posledního českého krále a jeho pobývání v Čechách.

Ze slov a projevu dr. Nováka bylo patrné, že je by-

objasnil dosud málo známá místa v životě krále a císaře Karla I. Jako osobní pobočník jeho vnuka, současné hlavy rodu arcivévody Karla, přiblížil také dnešní situaci Habsburského domu, který čítá téměř 300 členů. Dr. Novák byl nedávno jmenován vedoucím České delegace Řádu sv. Jiří, evropského řádu Domu Habsbursko - Lotrinského. Zástupci řádové komendy z Dolních Rakous a vedení řádu z Vídně v říjnu 2017 v Chrudimi jednali o založení české komendy a potom se účastnili oslav výročí evropské reformace v Dvakačovicích. Dr. Novák je rovněž nositelem dalšího významného řádu, jednoho z pěti, které uděluje Svatý stolec, papežského rytířského Řádu sv. Řehoře Velikého, který se řídí heslem Pro Deo et Principe (Pro Boha a vládce).

Ve svém vyprávění se dr. Novák dotkl i otázek křesťanské víry. Odklon lidí od křesťanské víry, od desatera a evangelní zvěsti, doslova, že lidé odstranili Boha ze svých životů, je cestou do pekla. Nelze pak Bohu vyčítat, že něco dopouští. Tragédií je neuvědomování si existence zla a jeho relativizaci, nenápadnosti a skrytosti. Mnozí tak nevědomky slouží neviditelnému

Dokončení na str. 2

XVI. všesokolský slet ke 100. výročí vzniku republiky

Mládí mistra Jana Husa

Velké postavy světových dějin mají jedno společné. Po určitém čase dochází k mytologizování jejich života, což v praxi znamená, že svědecké výpovědi nabývají na citovém a ideovém obsahu na úkor historické pravdy, začínají se tvořit „ružové“ životopisy, které mají často posloužit konkrétním cílům. Tento proces se jistě nevyhnul ani osobě Husově. Chceme-li dnes uctít památku skutečného člověka, mistra na Karlově pražském vysokém učení, kazatele Božího slova, reformátora církve a kritika společenských poměrů, měli bychom se pokusit o bližší pohled na zranění této jistě mimořádné osobnosti.

Duchovní růst každého člověka bývá složitý, někdy i rozporuplný proces, na jehož konci jen občas zazáří opravdová osobnost, oslovující a inspirující svým dílem nejen současníky, ale i následující generace. Takovou osobností se stal i mistr Jan Hus, kazatel a kritik zlořádů v narušené společnosti, uznávaný středověký vzdělanec a nakonec i odevzdaný mučedník, svědčící svou zapáleností pro pravdu, pokorou před Bohem a láskou k lidem celému národu o smyslu a cíli lidského života.

Mladý Jan Michalův (původní přízvisko po otci) dospíval v období duchovního a morálního úpadku římské církve i celé evropské společnosti. Bylo vůbec možné, aby na něj takové prostředí nemělo žádný vliv? A pokud ano, kdy se z něho vymanol? Zodpovězení těchto otázek a analýza duchovního vývoje Jana z Husince od chudého studentíka k horlivému kazateli by jistě vydala na obširnou vědeckou práci, kterými Husitská teologická fakulta UK jistě disponuje.

Sám Hus však popisuje své jinošství s velkou dávkou sebekritiky a leckdy i s upřímným politováním klukovin, jichž se běžně se svými vrstevníky dopouštěl. Z raného dětství vzpomíná na nedbalé modlení a drmoření „páteře“ (Otčenáše), jaké bývalo tehdy na denním pořádku: „Česky dietky sem slýchal, any riekať páteř, neumějíce slov cele říci; jako za „Osvětť se jmě tvě“ riekať „Osvětť tvě“; a za „pokušenie“ riekať „pošenie“ ... Tak pohriechu! Kněžie a žáci riekať a zpievajú hodiny; jakož i já, když sem byl žákem a zpíval sem s jinými vigílie, tak sme zpívali, jedne aby-chme odbyli: neb jiní sú penieze brali, a námi zavláčili i zaorali. Běda nám, nepokajem-li se z obú stranú, neb sme se veľmi zklamali a Bohu se posmievali!“

V oblíbě bujných záčků však nebylo jen modlení za peníze a odbývání a zkracování modliteb, ale také provozování všelijakých her, mimo jiné i slavnosti „biskupa mláďátek“, kterou rozpustilá chasa konala na druhý svátek vánoční. Jak taková slavnost vypadala, líčí Hus následovně: „Co pak činie zjevné nekázni v kostele, strojiace krabošky (masky) jakož i já v mladosti byl sem jednu pohriechu kraboškú ... Učíniece žáka potvorného biskupem, posadie na oslici tváří k uocasu, vedú ho do kostela na mši; a před ním mísu polévky a konev neb čbán piva i držíe před ním, an jie v kos-

Dokončení na str. 2

NOSITELEM TEMPLETONOVY CENY ZA ROK 2018 SE STAL JORDÁNSKÝ KRÁL ABDULLÁH II.
V americké Filadelfii bylo oznámeno, že letošním nositelem prestižní Templetonovy ceny za rok 2018 se stává jordánský král Abdulláh II.. Jsou tím oceněny jeho zásluhy o mír uvnitř islámského světa a dialog s ostatními náboženstvími. Cenu převezme ve Washingtonu 13. listopadu. Magazín Christnet o tom informovala Česká křesťanská akademie. Templetonova cena, nazývána též Nobelova cena v oblasti náboženství a spirituality, byla založena filantropem sirem Johnem Templetonem v roce 1972 a je udělována každoročně jedné žijící osobnosti za vynikající zásluhy o rozvoj duchovní dimenze života. Mezi nositeli Templetonovy ceny jsou nositelé Nobelovy ceny Matka Tereza z Kalkaty, Alexander Solženicyn, tibetský dalajláma či biskup Desmond Tutu, dále např. indický prezident Radhakrishnan či britský rabín Jonathan Saks. Jediným českým nositelem Templetonovy ceny je filosof a teolog Tomáš Halík. O udělení ceny rozhoduje porota tvořená devíti představiteli světových náboženství, vybraných na základě nominací, jež předkládají představitelé významných teologických či vědeckých institucí z celého světa.

www.christnet.eu

PŘED 20 LETY SE V BRNĚ OTEVŘELA PRVNÍ MEŠITA V ČESKÉ REPUBLICE
První mešitu v České republice otevřeli brněnští muslimové 2. července 1998 a přes protesty při její stavbě i pozdější útoky radikálů funguje dodnes. Muslimové původně chtěli, aby měla věžičku symbolizující minaret, který je součástí mešit ve světě, po protestech ale Islámská nadace v Brně od záměru ustoupila. Duchovní stánek tedy zdobí jen zelená mozaika nad dveřmi s náboženským textem. Zařízení mešity je v porovnání s ostatními ve světě relativně strohé. Vedle brněnské mešity ve Vídeňské ulici, která v uplynulých letech čelila několika útokům, při kterých pachatelů použili části prasat považovaných muslimy za nečistá zvířata, funguje od roku 1999 podobné středisko také v Praze na Černém Mostě. Muslimské modlitebny jsou i v Teplicích, kde je využívají hlavně lázeňští hosté, nebo Hradci Králové. Menší prostory, kde se vyznavači islámu scházejí k modlitbám, jsou ještě v několika dalších českých městech. V brněnské mešitě se pravidelně k modlitbám schází několik stovek muslimů, celkový počet lidí této víry v České republice se ale jen odhaduje. Podle kvalifikovaných odhadů se celkový počet muslimů v ČR pohybuje mezi 10000 a 20000 lidmi, většinu z nich tvoří lidé, kteří pocházejí z tradičních muslimských zemí. Jen malou část tvoří čeští konvertité.

www.christnet.eu

SVÁTEK CYRILA A METODĚJE I JANA HUSA SLAVILI KŘESŤANÉ V CELÉ ZEMI

Více než třicet tisíc poutníků u příležitosti svátku Cyrila a Metoděje obnovilo na Velehradě své zasvěcení Panně Marii. Při mši, kterou před poutní bazilikou celebrowala dvacítká biskupů a s nimi desítky kněží, byla vystavena také lebka kněžny Ludmily. Olomoucký arcibiskup Jan Graubner v homilii upozornil na letošní 100. výročí vzniku Československa, události předcházející druhé světové válce, nástup komunismu, pražské jaro a sovětskou invazi i vznik samostatné České republiky. „Neseme zodpovědnost za skutečnosti, které nahánějí strach nejen tím, že roste politický vliv potomků komunistických diktátorů“, uvedl. Řada akcí připomněla výroční den upálení mistra Jana Husa. Bohoslužbu v Betlémské kapli v Praze vedl patriarcha Tomáš Butta s biskupských sborem a královéhradeckou farářkou Františkou Kláskovou. Kázal pražský biskup David Tonzar. Bohoslužby se zúčastnila řada ekumenických hostů v čele s předsedou Ekumenické rady církví Danielem Ženatým a také předseda senátu Milan Štěch a první místopředseda druhé vlády A. Babiše Jan Hamáček. V západních Čechách se lidé modlili u Husových soch v Chrástu u Plzně a Dýšině-Nové Huti. Ekumenická bohoslužba se konala v Husinci na Prachaticku, celodenní program proběhl na středočeském hradě Točnick.

(red)

AKTUALITA: BESEDA S DRŽITELEM RAKOUSKÉHO STÁTNÍHO VYZNAMENÁNÍ

Dokončení ze str. 1
nepříteli, samotnému ďáblu. Návrat k trvalým a ověřeným hodnotám a uchováování těchto křesťanských hodnot v naší vlasti a v Evropě vůbec je dnes aktuálním úkolem pro každého křesťana a pro každého člověka dobré vůle. V tom se lze inspirovat životním příkladem Karla I. Rakouského, který měl kladný vztah k Čechům, Moravanům a Slezanům, jejich zemi nazýval zemí Koruny svatováclavské a plánoval novou, federální podobu společenství zemí střední Evropy.

Dr. Novák také upozornil na skryté nebezpeční ratifikace tzv. Istanbulské úmluvy „o násilí na ženách“, která ve skutečnosti ohrožuje lidskou svobodu, mezilidské vztahy a útočí na kulturní podstatu evropské společnosti, degraduje vztah mezi muži a ženami na pouhý antagonistický boj, vnucuje společnosti genderovou ideologii, otvírá dveře nové totalitě a je v rozporu s křesťanskou etikou a zdravým rozumem. Je hodně důležité o těchto otázkách vést odbornou i laickou debatu. Křesťanská víra a občanská odpovědnost zřejmě jsou jedinou cestou z chaosu, do kterého svět zatahují mocenské zájmy liberálů i populistů. O vytvoření Evropy, ovšem sjednocené na křesťanské kulturní i duchovní tradici a schopné obhájit své postavení mezi světovými mocnostmi, vždy usiloval Dr. Otto Habsburský, syn císaře Karla I., a v této souvislosti připomínal zvláštní důležitost nové sounáležitosti mezi státy střední Evropy, bývalé podunajské monarchie. Beseda všechny přítomné obohatila o důležité pohledy na svět kolem nás.

(JU, GMNF, JŠ, MN, DE)
foto: Zdeněk Žalský
(dr. Novák vpravo)

Ne a ano

Dokončení ze str. 1
neznamená, že nemůže uvěřit později, ve zralém věku. I takové případy známe. Podobenství pranýřuje v každém případě domýšlivou sebejistotu. Dává však novou naději zbloudilým a všelijak vykořeněným ztroskotancům života. Nedovoluje, aby chom nad někým předčasně lámali hůl. To bychom se totiž opravdu podobali až příliš farizeům. Povolání k práci na vinici je pozváním ke Kristu, je jedinečným pozváním k víře. Pracovat na vinici znamená jasně a přesvědčivě vyznávat, komu patří. Nemusí přitom jít vůbec o nějaká silná a velká slova. Ani o neučené biblické citáty. Snad půjde spíše o životní postoje, o vztahy, z nichž bude vyzařovat naděje, pokora, nehraný zájem o druhé. A to jistě nejen na půdě sboru a církve, ale i na ulici. Prostě všude tam, kde se odvíjí složité dějství našeho života. Své „ano“ říkáme ovšem i svou účastí na bohosluž-

bách. Jsme upřímně rádi, když je jen málo prázdných míst v lavicích. Kolem nás je mnoho lidí, kteří nechtějí mít s Ježíšem zhola nic společného. Prostě je vůbec nezajímá. Ignorují ho. Vždyť je jeho cesta riskantní – a proč si zbytečně komplikovat život? Tak trochu si kladu otázku, zda toto jejich praktikované „ne“ není způsobeno i špatnou zkušeností s těmi, kdo kdysi pověděli své „ano“ avšak později na vinici nešli a svého Pána a církve opustili. Víme, že jich není málo. Ptejme se však: Není často i ono odmítavé či zdráhavé „nechce se mi“, neuvážené? Ono počáteční, výchozí „ne“ se totiž může změnit. Nemusí ještě znamenat definitivní, konečné platné „ne“ ve vztahu ke křesťanské víře. A to je přece velice nadějně! Ježíš k sobě zve ty, kdo v tuto chvíli říkají „nechce se mi“. Ty, kdo váhají. Ty, kdo žijí v zajištění rozmanitých předsudků a zkreslených informací o křesťanství. Copak se

nestává, že do sboru a církve přicházejí ti, kdo neprošli v dětství a mládí žádnou křesťanskou výchovou? Nehledě na to, že je i dost nekřesťanů, kteří říkají slovně „ne“, a přece nás nejednou i zahanbují. A sice pěkným vztahem k lidem, službou, nezištnou pomocí. Můžeme se od nich dokonce i učit. Říkají sice „ne“, ale přece leckdy plní i nevědomky Otcovu vůli. Za syny je v příběhu skryt vypravěč. Ten, který řekl své jasné „ano“ k Otcově vůli, a který podle toho i do všech důsledků jednal. Naše záchrana je jedinečně v díle Kristově, v jeho oběti, v jeho poslušnosti. On, náš Pán, nás nese, a tím také i uschopňuje k nadějně práci na vinici. A nadto dává i naději, že jeho nabídku ke smysluplnému životu zaslechnou i další generace. A to i našim prostřednictvím.

Jaroslav Nečas

Mládí mistra Jana Husa

Dokončení ze str. 1
tele. A viděch, an akadí oltáře, vzdvih nohu nahoru, i vece hlasem velikým: „Bů!“ A žáci nesiechu před ním veliké pochodně místo svíec, a chodí oltář od oltáře, tak kadie. Potom uzřech, ano žáci vše opak kukly kožišné obrátili, a tancují v kostele; a lidé se dívají a smějí, mnějíce, by to bylo vše svatě neb pravě, že to mají v své rubrice, tj. v svém ustanovení ...“ - „*Také sem byl z té rubriky bláznivé*“, přiznává upřímně Jan z Husince k účasti na slavnostech, jejichž pořádání by jistě v dnešní době vyvolalo bouři nevole a odporu ze strany věřících i duchovenstva. Pro mnohé bude překvapením, že husinecký rodák byl v mládí vynikajícím šachistou. Zprávu o tom podává v pozdějších listech, kde píše o svém náruživém oddávání se šachové hře. Když mladý Hus dokončil partikulární (středoškolská) studia, vstoupil, jak známo, na slavnou pražskou univerzitu. Zde, podle zprávy spolužákovy, žil v penzionátu, tzv. burze, při koleji krále Václava na Ovocném trhu. Spolu s ním bydleli další čtyři studenti – starší Marek z Hradce, vrstevník Jakub ze Stříbra, pro malou postavu nazývaný Jakoubek, mladší Jeroným z Prahy, budoucí spolumučedník. Nejstarším a nejváženějším byl pátý člen družiny Jan z Prahy. Ten později vstoupil do strahovského kláštera premonstrátů, kde přijal jméno Jeroným, stal se posléze zvědníkem polského krále a po misionářských cestách v dobách husitských zemřel roku 1440 v Benátkách. Právě z Jeronýmova pera se dovídáme o nezkrotné povaze studentů, k níž však už přistupovala i opravdová zbožnost a časem dokonce horlivé plnění náboženských povinností.

Nemalou zásluhu na takové proměně měla jistě i kázání slavných pražských kazatelů. Jedním z nich byl vedlejší (pomocný) kazatel v Betlémské kapli, cisterciánský mnich Jan Štěkna, pozdější profesor bohosloví v Krakově. Hus Štěknu často poslouchal a nazýval ho kazatelem „jako polnice zvučná“. Jaký měl tento bohoslovec vliv na studenta z Husince, odkazuje následující příběh.

Jan Štěkna kázal roku 1393 na Vyšehradě o milostivém létě, přičemž horlivě propagoval odpustky. Mladý Jan si pod vlivem Štěknova kázání koupil za poslední čtyři groše „vzácný odpustek“, kvůli kterému pak zůstal několik dní o chlebě a vodě. To bylo v roce, kdy se stal bakalářem v uměních.

Na studiích nebyl žádný premiant. Mezi 22 zkoušenými se řadil podle prospěchu na šesté místo. Jen pro srovnání, jeho přítel Jakoubek byl v pořadí druhý.

Ať už to bylo s prospěchem jakkoli, venkovský student, původem z jižních Čech, začal měřit život i lidi kolem sebe normou nejpovolanější – duchem biblické zvěsti. Ne všichni nadřízení byli hodni toho, aby se mu stali vzorem duchovních ctností a kněžského povolání.

O kritickém přístupu ke kněžím - učitelům svědčí poznámka z Knížek o svatokupectví: „Věrně slýchal

jsem v školách ty řeči od mistrův o pokoře, o trpělivosti, o chudobě a o statečnosti i o jiných ctnostech, že tak pilně sú vymluvili, jako by již nemohlo lépe býti a jako by ty všechny ctnosti naplnili, a pak v skutcích nic těch ctností sem nenalezl, ano plno pýchy, lakomství, netrpělivosti a nestatečnosti.“

Bakalář umění (filosofie) směl sice již přednášet, nemohl však veřejně zastávat a vykládat své vlastní názory. Také Jan Hus pouze citoval spisy uznávaných mistrů z Prahy, Paříže a Oxfordu, zatímco sám se připravoval k mistrovství, jehož dosáhl roku 1396. Z tohoto období je známá sebekritika, týkající se nesmyslného obzerství: „*A pak co Mistři v svátek činie, jenž veliké přieliš hody strojie. Mezi těmi, pohříechu! hus jest v ctnostech od béle oškubaná; neb jest také často se na těch hodech přielišně krmila a chudých robotu žrala.*“

Rovněž pýcha na čas dokázala oblouznit mladého mistra: „*Také sem měl ty taparty, sukně s křídlemi i kápě s běliznami; neb takú sú zahradili to mistrovství, že nelze k němu přijíti, nebude-li těch přistrojův míti! ... A jistě já neumím se jinak vtípiti, aby kto hodně mistrem byl, jedně tím úmyslem, aby k učení pravdy Božie spíše místo měl, a pravdu směleji pravil a směleji ji bránil. Ale již sem shledal, že sprostní kněží chudí a chudí laikové i ženy statečněji pravdy brání, než doktorové svatého Písma, jenž strachy od pravdy pobiehají a nesmějí mluvit! I sám sem ten pohříechu! byl, že sem pravdy upriemo a zjevně kázati nesměl.*“

Jak je vidět z osobních svědectví, u Jana Husa se neustále stupňovala sebekázeň, odpor ke hříchu a otevřená kajicnost. Ve své Postile veřejně přiznává: „*Ó běda mně! kolikrát já přestúpil sem toto svaté Písmo, vstávaje neb kuklu snímaje, aneb sě klaněje bohatému, a ne tak chudému! a spieše posílaje po pití bohatému groš, než dada chudému peniez! Avšak ufám milosrdnému Ježíšovi, našemu Vykupiteli, že mi to odpustil, a že mě již od toho zachová.*“

Mistr Jan nebyl spokojen ani se svým kázáním a trpěl pocitem nedokonalé modlitby. Pochopení vlastní hříšnosti ho vedlo k vyznání: „*Protož diem, že těžko jest aneb nelze jest nám padlým, a zvláště k světu obráceným a přichýleným, řeci tu krátkú modlitbu bez hřícha všedního; protož hřešíme ustavičně, když se modlíme. Jáť o sobě hříšný s žalostí vyznávám, že pro svú nestatečnost nižádného skutku neučinil sem v Boží službě plně bez nedostatku; neb kdy sem učinil který skutek, neb páter spěl, že bych v ničemž nedostatečen nebyl? Jistě nikdy.*“

Citovaným vyznáním o nedůslednosti, slabosti a neukázněnosti se uzavírá jedna z prvních etap strhující životní pouti a duchovního růstu Jana Husa na cestě následování Ježíše Krista. Touha po hlásání srozumitelného a živého slova Božího jej postavila na kazatelnu Betlémské kaple a hrdinná obhajoba pravdy vedla později Janovy kroky až k mučednické smrti na břehu Rýna.

Jan Schwarz

K připomínce Staroměstské popravy

Letošní pietní shromáždění k uctění památky 27 popravených představitelů stavovského povstání se opět konalo pouze v chrámu sv. Mikuláše, protože deska se jmény popravených je stále nepřístupná. Více než stovka účastníků, mezi nimiž byli kromě potomků popravených i europoslanec Jan Zahradil, náměstkyně primátorky Eva Kislingerová, starosta Prahy 1 Oldřich Lomecký, místostarosta Města Mnichovo Hradiště a další čestní hosté, vyslechla varhanní koncert v podání prof. Bohumíra Rabase. Po projevech čestných hostů se účastníci připojili k akci iniciátorů petice proti znovuoobnovení Mariánského sloupu.

Předsedu Kostnické jednoty zastupoval Bronislav Matulík, kazatel Církve bratrské v Praze 1 a šéfredaktor časopisu BRÁNA, který setkání moderoval. V úvodu četl z listu Židům 11,33-40 a dále uvedl: „Odsouzeným na popravišti byly sekány ruce, vyřezáván jazyk, byly jim státy hlavy, jejich těla byla čtvrcena a členové Jednoty bratrské byli popraveni nejostudnějším způsobem - byli oběšeni. Myslet dnes ale můžeme nejen na ně, ale také na Josefa Gabčíka, Jana Kubiše a další atentátníky na říšského protektora Heydricha, na generála Heliodora Příku, který byl také 21. června 1949 popraven, anebo i na Jana Palacha, od jehož smrti v lednu uplyne 50 let, který nemohl snést ponížení národa před bolševickou mocí.

Pro ty všechny nakonec nebyl jejich osobní život tou největší hodnotou. Což je v naší době a společnosti třeba velmi nahlas povědět. Ve společnosti, která se chce ubavit k smrti, ve společnosti, kde se ztrácí smysl politiky jako služby druhým, ale je to nástroj k sebeprosazení a k ponížení těch, kteří smýšlí jinak, ve společnosti, kde se Pravda s velkým „P“ rozměnila v tolik pravd, že žádná neexistuje, stal se z ní vágní pojem, takže jenom naivní blázen by chtěl pro něco takového položit život.“

Dodal, že pieta znamená soucit, slitování, lítost. Většinou je znázorně-

na srdcervoucím obrazem matky, která má na klíně mrtvé dítě - Marie s popraveným Ježíšem. Také rodinám popravených stavovských vůdců se vrátila těla bez hlav k pohřbu. Pro ně už všechna naděje zhasla... zbyla jen lítost, nedočkali se slitování, jen naděje na vzkříšení mrtvých. V závěru dodal: „Nyní meditujme o tom, proč žijeme, jakou hodnotu má náš život a pro co jsme ochotni své životy položit na oltář.“

Po koncertu vystoupila náměstkyně primátorky Eva Kislingerová: V úvodu uvedla: „Česká historie je bohatá. Košatě v ní lze najít milníky, díky kterým cítím hrdost. Avšak jak u každého jiného národa, tak i u toho českého narazíme na historické okamžiky, ze kterých běhá mráz po zádech.

Jedním z takových je pražská poprava 27 českých pánů, zde na Staroměstském náměstí. Toto místo dnes známe maximálně jako kolbiště turistů o co nejlepší výhled na orloj, avšak 21. června 1621 by zde chtěl být jen málokdo.

V tento den se trestala zrada uraženého majestátu Habsburků, v tento den se trestal nepovedený pokus o nastolení rovnoprávnosti ve vyznání a poměrech v tehdejší společnosti. Toto brutální představení mělo s teatralností Habsburkům vlastní odradit kohokoliv od obdobných pokusů. Krutá porážka na Bílé hoře u Prahy nebyla pro tento rod dostatečnou satisfakcí, stejně tak, jako kruté

výslechy dny před popravou, s jasným účelem.

Nechci tady dlouze mluvit pouze o krutostech, protože je mnohem důležitější zmínit, proč je dnešní pieta významná. Činy těchto 27 českých pánů, a nejenom jejich, podepisují charakter českého národa. Poukazuji na schopnost postavit se zvůli a vzít zodpovědnost za svou budoucnost do vlastních rukou.

Není to tak dávno co jsme uctili hrdinství českého odboje. A mnoho z nás si pamatuje i 29 let starý moment, když se náš český hrdý národ vymanol z pod jiného, 40letého útlatku. A proto tady dnes ctíme památku, jež nám připomíná, že za správnou věc je potřeba bojovat vždy a vytrvat až do konce, ať už je jakýkoliv. Koneckonců, podívejte se kolem sebe. Žijeme ve svobodě, v relativním blahobytu s možností přemýšlet, mluvit a tvořit svoji budoucnost plně, a to z vlastní neomezené vůle. Přišli jsme k tomu bez boje, či snahy? Nikoliv.“

Po vystoupení starosty Prahy 1 Oldřicha Lomeckého, europoslance Jana Zahradila, spisovatelky Lenky Procházkové (která speciálně k tomuto shromáždění sepsala báseň) a zástupkyně Společnosti Edvarda Beneše Marie Neudorflové se za zvuků husitského chorálu „Kdo jsů Boží bojovníci“ účastníci shromáždění připojili k iniciativě proti Mariánskému sloupu.

(red)

Zástupci církví běželi se žlutou stužkou

Ve čtvrtek 13. června se v Praze konal další ročník Pražské štafety v rámci běžeckého seriálu RunCzech. V jeho rámci se konal také již třetí ročník Běhu se žlutou stužkou s podtitulem „Uteč předsudkům“, který upozorňuje na problematiku lidí vracejících se na svobodu po výkonu trestu. Letos se k této aktivitě připojily i české církve a to nejen morální podporou, ale i vlastní štafetou. V jedné známé anglické písni píše vězeň, kterému se trest chýlí ke konci a který si není jistý, jestli je vůbec ještě vítán zpět doma, aby jeho milá uvázala kolem stromu před domem žlutou stužku, pokud ho ještě vůbec chce zpět do svého života až „si to odkroutí“. A právě z této písně vyšla symbolika žluté stužky, která se mezinárodně stala znamením starosti o propuštěné vězně, kteří se chtějí zpět integrovat do společnosti, najít si práci a začít žít řádný život.

ZAČÍT ZNOVU

Že to není jednoduchý úkol, na to poukazují i statistiky. Každý rok je v ČR na svobodu propuštěno na 10000 lidí a pro většinu z nich je záznam v rejstříku trestů stigmatem, které jim komplikuje návrat zpět do plnohodnotného života, o který se snaží. Přitom nalezení odpovídající práce a tím i obživy je jedním ze zásadních faktorů, který snižuje míru recidivity propuštěných vězňů. Pokud totiž bývalý vězeň nemá na svobodě fungující zázemí, blízké lidi, o které se může opřít a k tomu ještě nedokáže najít práci, pak představuje návrat k trestné činnosti bohužel často volbu, ke které se uchýlí. Myšlenkou žluté stužky je tedy usnadnit cestu těm, kteří do tohoto začarovaného kruhu už nechťejí spadnout a chtějí navzdory svému minulému selhání začít žít slušný a spořádaný život. A to si bezpochyby zaslouží podporu.

ZE SINGAPURU DO ČECH

Myšlenka podpořit formou běhu zaměstnanost osob po výkonu trestu v České republice vzešla od Gabriely Slovákové, ředitelky ženské věznice ve Světlé nad Sázavou. Běhu se žlutou stužkou se zúčastnila v roce 2011 v Singapuru, kde idea masového běhu s tematikou

zaměstnávání a integrace propuštěných vězňů do společnosti vznikla. Do České republiky přišla tato myšlenka poprvé v roce 2016. Běhu se již v minulých dvou ročnících účastnili bývalí i současní vězni, příslušníci Vězeňské služby, pracovníci Probační a mediační služby, státních úřadů i neziskového sektoru. K letošnímu ročníku se připojili i zástupci Ekumenické rady církví a České biskupské konference.

CÍRKVE SE STARAJÍ

Církve se o propuštěné vězně na řadě míst republiky starají. Tato péče často navazuje na duchovní doprovázení skrze činnost vězeňských kaplanů a směřuje na usnadnění přechodu do normálního života. Výborným příkladem může být například tým dobrovolníků, který působí ve věznici ve Stráži pod Ralskem a zaměřuje se na práci s vězni před koncem trestu a jejich doprovázení při prvních krocích na svobodě. Tato aktivita získala letos Cenu Ministra spravedlnosti v kategorii Čin roku 2018. Podobných aktivit bychom mohli ale vyjmenovat mnoho.

20 KILOMETRŮ STROMOVKOU

Na pražském Výstavišti bylo v den závodu rušno. Bylo přihlášeno téměř 1000 čtyřčlenných štafet. Kolem stánku projektu běhu se žlutou stužkou – jak jinak než žlutého – se houfovaly přihlášené štafety. Letošní ročník byl rekordní a pro dobrou věc se na start postavilo téměř 600 běžců ve čtyřčlenných štafetách – každý z členů běžel 5 km pražskou Stromovkou. Před samotným startem všichni „stužkaři“ vyslechli pozdrav, povzbuzení a požehnání z úst hlavního kaplana Vězeňské služby ČR Pavla Kočnara a generálního sekretáře Ekumenické rady církví Petra Jan Vinše. Oba dva tvořili polovinu letošní premiérové „církevní“ štafety, kterou doplňoval František Jemelka, tiskový mluvčí České biskupské konference a Tereza Myslílová, rovněž z ČBK. Celkový čas 1:53:08 sice netrhl žádný sportovní rekord, ale může být důstojným začátkem pěkné tradice do let příštích.

Petr Jan Vinš, ERC

Pohádka o rozsévači a radosti

Žili kdysi dva bohobojní bratři. Společně hospodařili na velké farmě, kterou zdědili po předcích. Starší z obou bratří měl vysokou školu a hodně rozuměl pěstování a šlechtění rostlin. Mladší bratr byl takový neduživý ěnouma, ve škole mu to nešlo, byl trochu hrbatý a směšně mu odstávaly uši. Svého staršího bratra velmi obdivoval, ale málokdy se mu podařilo přiučit se od moudřejšího bratra něčemu užitečnému.

Jednou ráno, když si bratři četli Bibli, řekl ten starší: „Poslouchej, tady čtu, že nějaký rozsévač sil zrno do trní, do kamení a na pole. No nebyl to úplný ěulpas? Škoda dobrého zrna. Divím se, že se někde nepoučil, že sít zrno musíme do zkyplené a dobře prohnojené půdy. Jinak je to nesmysl!“

Oba se pak pustili do přípravy zrna na setbu. Celé dopoledne přebírali pšeničná zrna. Po obědě se starší bratr vydal na pole, aby pšenici zasel do připravené země. Uložil mladšímu bratrovi, aby odpad ze zrní naházal slepicím, že si tam vyberou všelijaká semínka - na nic lepšího se to nehodí.

Mladší bratr uposlechl, ale přeci jen si tajně ponechal pár hrstí zrn a semínek, která se hodila jen drůbeži na přilepšenou. Odešel s touto podivnou setbou za humna, kde byl takový neužitečný kamenitý pozemek. Rostlo na něm jen šípkové trní. Rozházel jen tak halabala semínka mezi trní do kamenité půdy a takto se pomodlil k Bohu: „Bože, ty víš že jsem hloupý a k ničemu. K ničemu je i tenhle kousek země, k ničemu je i ta setba, kterou jsem zde rozházel. Omlouvám se, že jsem nedal ta semínka slepicím, ale chci, aby to, co je k ničemu, bylo pospolu. Jsem rád, že to chápeš. Amen.“

Když dokončil tuto zvláštní modlitbu, ulehл pokojně na zem, zavřel oči a zemřel. Nikdo z lidí, kteří mladšího bratra znali, neželel. Nikdo ho nepostrádal, lidé spíš říkali - má to za sebou, byl to jen takový chudák, teď je mu lépe. A takové ty řeči, které vedeme, když něčemu nerozumíme.

Uplynulo pár měsíců a bylo léto. Na polích zlářla pšenice a slibovala velkou úrodu. Bratr, který už nebyl starší, když byl sám, narychlo přistavěl sýpku a závčas se objednal u mlynáře. S pýchou dobrého hospodáře obcházel pole a byl velmi hrdý na své dílo. Velkou váhu přikládal své prozíravosti, že vytrídil to nejlepší zrno a dobře připravil pole. Pomyslel si, že je dobré číst pozorně Bibli, když v ní bývají i užitečné rady.

Po pěšince za domem přicházelo nějaké děvče. Zdálo se, že nevidí na cestu, protože každou chvílku zakopávalo. Bylo to proto, že mělo plné oči slz a plnou hlavou smutných myšlenek. Kdoví, co se té dívce přihodilo.

Pojednou se zastavila a její velké usazené oči se doširoka otevřely. Kolem ní se rozprostíral nádherný koberec rudých máků, voňavého heřmánku, čekanek a chrp modrých jako nebe. Z té krásy se dívka úplně zatajil dech, dokonce přestala plakat. Za malou chvílku se radostně smála a zatleskala rukama: „Bože, děkuji ti za nejkrásnější záhon, jaký jsem kdy viděla. Děkuji ti za tak dokonalou krásu, která přišla zrovna teď, když jsem si už myslela, že jsem docela k ničemu a kdy se mi tak moc chtělo umřít. Prosím tě, abys zachoval toto místo pro všechny, kteří kdy půjdou kolem a budou mít na duši těžký kámen samoty a nouze.“

Na podzim hospodář zaoral strniště a těšil se, že se příštím rokem postará o ještě lepší úrodu, než byla ta letošní. Pole nechá ležet ladem, aby si odpočinulo a na jaře zaseje na jiném místě, kde je mnohem úrodnější půda. Pole, které zrovna oral, to slyšelo a bylo smutné. Bylo mu líto, že bude příští rok k ničemu.

Za humny již dávno odkvetly máky i ostatní polní květy. Na trnitém křoví se vesele červenaly šípky a těšily se na děvče, které si je přijde načesat, i na ptáky, kteří si na nich budou pochutnávat, až kolem bude jen snůh. A pod tím sněhem budou spát semínka máků, heřmánku i dalších rostlin, které přinesou příští rok radost tulákům, poutníkům i smutným lidem, co si myslí, že jsou k ničemu.

Delicie Nerková

Zachránce

Nedávno jsem potkal zajímavého človíčka, který stále nosil baťoh. Bylo mi to divné a tak jsem se zeptal: „Hele, proč se s tím pořád taháš?“ Odpověděl mi: „Já jsem v tomhle radikální. Mám tam Bibli. Jednu pro sebe a jednu na rozdávání. A taky nějaké věci, abych mohl někoho zachránit.“ Trochu jsem se podivil, ale on pokračoval: „Nebudeš tomu věřit. Jeden člověk zachránil celý metro, protože měl baterku. Já tam mám navíc nářadí a nějaká lana.“

Nic proti neustálé připravenosti. Ve škole jsme měli brannou výchovu a tak jsem se naučil oblékat pláštěnku proti radioaktivitě. Co kdyby? Mladí ochránci přírody někdy budují v lese budky, aby měli ptáčci kde hnízdit. To je jistě chvályhodné. Co když jim ta budka zachrání život? Je s podivem, jak lidé touží zachraňovat. Ostatně, při katastrofách se máme raději, než když je dobře.

Rád bych vám připomněl, co to je pravá záchrana. Nechci vytrhávat verše z kontextu, přesto si však neodpustím citovat krále Davida: „Blaze těm, jimž byli odpuštěny nepravosti a jejich hříchy byly přikryty.“ (Ž 32,1-2; Ř 4,7) Záleží přeci hlavně na tom, jak člověk skončí po smrti. Je jistě dobré zachraňovat lidi pro spasení, nemá to však smysl, pokud zároveň neuvěří v Boha. Kristus - to je opravdový Zachránce.

Ivo Kraus

Pozvánka na podzimní pobyt pro seniory v Chotěboři

Zveme Vás na podzimní pobyt pro seniory v Evangelickém středisku v Chotěboři, který pořádá Chrudimský seniorát.
Termín: od 1. do 8. září 2018
Cena pobytu: 3000 Kč
Uzávěrka přihlášek: 15. 7. 2018
Přihlášky přijímá a informace předá:
Hana Capoušková, hana.cap@seznam.cz, tel.: 777 877 080, 602 468 436
Členové ČCE, jejichž jediným příjmem je starobní důchod, si mohou požádat o příspěvek na pobyt na ústředí ČCE.

Kvakerský myslitel a státník William Penn

(14.10.1644 LONDÝN – 30.7.1718 RUSCOMBE/BERKSHIRE)

William Penn byl synem královského admirála, který za Cromwellovy vlády pobýval na svých statcích v Irsku. William studoval na Chigwell School v Irsku a na Christ Church School v anglickém Oxfordu. Setkání s kvakerským misionářem Thomasem Loem na něho udělalo hluboký dojem. Když byla obnovena monarchie (1660), rodina se vrátila do Anglie. V Essexu získal William obdiv k přírodě a lásku k zahradnictví. Uvažoval take o studiu medicíny, ale na to nedošlo. Na univerzitě ho ovlivnil svobodomyšlný

teolog John Owen, který byl ovšem pro své názory sesazen. Penn se tedy dostal do konfliktu s univerzitou - i s otcem. Ten jej poslal do Francie, kde na něho zapůsobil nedogmatický kalvinista Moyse Amyraut (1664-1684), takže pak hledal vlastní náboženskou cestu. V r. 1664 studoval v Anglii práva. Když byl r. 1665 Londýn postižen morem, kvakeři prokázali velkou obětavost, ovšem byli obviňováni, že mor šíří, a pronásledováni. Ve 22 letech se Penn přihlásil ke kvakerům a s jejich zakladatelem Georgem Foxem (1624-1691) podnikal misijní cesty po Anglii, Nizozemí, Německu i jiných zemích. Když (1666) jeho otec onemocněl, svěřil mu své statky v Irsku. Pro své radikální názory byl Penn několikrát vězněn. Ze dvou manželství měl celkem 16 dětí.

V r. 1681 mu král Karel II. - náhradou za dluhy u jeho otce - daroval území o rozloze 120 000 km² při řece Delaware v Severní Americe, kde Penn zřídil kolonii podle kvakerských zásad – Pensylvánii (v r. 1683 vydal demokratickou ústavu – vzor pro pozdější ústavu USA). Území se stalo útočištěm různých náboženských disenterů včetně katolíků, kteří i s Indiány žili v přátelství.

Penn první písemně formuloval kvakerské učení a zásady: každý člověk má v sobě vnitřní světlo (hříchem neposkvřněnou božskou jiskru), všichni lidé jsou si rovni (je vyloučena církevní i světská hierarchičnost), různé názory se tolerují, války a násilí jsou odmítány, kvakeři poskytují pomoc trpícím lidem a obětem válek; bohoslužby nemají liturgická pravidla, smí hovořit každý, kdo má vnuknutí.

Z jeho spisů jmenujme: *Stavba na písku otřesená, Žádný kříž, žádná koruna, Nevinnost se svou odhalenou tváří, Velký zápas o svobodu svědomí, Ovoce samoty, Vyvýšená pravda, Studie o přítomném a budoucím míru v Evropě.*

Bohuslav Vik

Evangelická básnířka a diakonka Marie (Karla Františka) Rafajová

(29.11.1896 BRNO – 11.7.1978 BRATISLAVA)

V mládí ji duchovně ovlivnila rodina Kostomlatských, faráři Václav Pokorný, F. Pokora a Štěpán Šoltész a přítelkyně - básnířka Rafaela Kadlecová. Absolvovala vyšší sociální školu a kadetní školu Armády spásy v Praze. Nabyla jazykového vzdělání (znala šest řečí) a pracovala jako tlumočnice. V r. 1916 prožila konverzi. V letech 1921-25 působila jako důstojnice Armády spásy v Praze a v Kladně. Od r. 1925 spolupracovala se sestrami M. a K. Royovými v diakonii a misií Modrého kříže ve Staré Turé na Slovensku a v r. 1936 po nich vedení sociálních ústavů převzala. Redigovala časopis Večernice. V letech 1932-36 působila opět v Armádě spásy v Bratislavě a v Praze, kde redigovala Prapor spásy. Ve Staré Turé byla presbyterkou evangelického sboru. Měla ovšem kontakt i s ostatními církvemi. V r. 1942 jí hrozilo vyhoštění ze Slovenska, ale v r. 1943 získala slovenské občanství. Pomáhala - spolu se spolupracovnicemi - dětem židů a partyzánů i účastníkům povstání. Ona i spolupracovnice byly špehovány gardisty i gestapem – pracovaly tedy s nasazením života. V r.1949 byly ústavy zestátněny a vnitřní misie znemožněna. V letech 1952-56 byla správkyň domova důchodců v Zemianském Podhradí a jako kazatelka vypomáhala v tamním evangelickém sboru. V letech 1956-64 prožívala důchod v Jazvinách na kopanicích u Staré Turé a od r. 1977 u své sestry Karly Soudkové v Bratislavě, kde udržovala přátelství s baptistickým kazatelem Vladimírem Dvořákem.

Z četných spisů uveďme - básně: Úzkou cestou 1926, Za stany 1929, Údolím pokory 1931, Z pod věčných očí 1935, Kam? 1938, Avšak 1939, V zajetí Slova 1944, Čekání 1947.

Prózy: Doma 1929, Pohádky, Črty z mého života, Na pasekách, Ve službách lásky, Světlo a stíny 1933, Judita 1939, Velká radost 1942, Ty zůstávaš 1943, Lepšie ako život.

Překlady: J.Milton – Oslepený Samson, R. Thákur – Úroda, R. Olfert – Pod Ježíšovým křížem, S. Boltonová – Severské motivy, S. Brengle – Otroci lásky.

Napsala a přeložila mnoho textů k duchovním písním, které byly publikovány v několika církevních zpěvnících. Některé básně zhudebnil J. B. Foerster 1945.

In memoriam byla v Jeruzalémě vyznamenána jako Spravedlivý mezi národy.

Bohuslav Vik

70 let církevní spolupráce

Papež František navštívil 21. června 2018 ústředí Světové rady církví v Ženevě a setkal se se členy jejího Ústředního výboru. Stalo se tak při příležitosti oslav 70 let existence této celosvětové ekumenické organizace.

Světová rada církví vznikla v roce 1948 a jejími zakládajícími členy bylo 147 církví napříč světem, více než 200 církví se ke Světové radě církví připojilo od té doby. To z ní dělá v současnosti největší ekumenickou organizaci na světě, která sdružuje většinu světových anglikánských, evangelických, pravoslavných a starokatolických církví. Římskokatolická církev není přímo členem Světové rady církví, ale úzce s ní spolupracuje prostřednictvím Papežské rady pro jednotu křesťanů a k jejich společným projektům patří Komise pro víru a řád nebo i u nás známý a slavený Týden modliteb za jednotu křesťanů. Činnost Světové rady církví se neomezuje jen na hledání teologické shody mezi církvemi, ale tato ekumenická organizace se výrazně angažuje také v otázkách lidských práv, boji proti rasismu a ochrany stvoření.

TŘETÍ NÁVŠTĚVA V DĚJINÁCH

V červnu zasedal v Ženevě ústřední výbor Světové rady církví, který je jejím nejvyšším orgánem v období mezi valnými shromážděními. Právě tento orgán, v kterém zasedá i zástupkyně Církve československé husitské Martina Viktorie Kopecká, uvítal papeže jako symbol pokračující církevní spolupráce a dobrých vztahů mezi církvemi. Není to první papežská návštěva v této významné církevní organizaci – v roce 1969 navštívil papež Pavel VI. Ženevu při příležitosti 50. výročí Mezinárodní organizace práce OSN a při té příležitosti se zastavil i v ústředí Světové rady církví. Papež Jan Pavel II. pak nav-

štívil ústředí Světové rady církví a její Ekumenický institut v Bosey v roce 1984. Kromě členů ústředního výboru Světové rady církví se během letošního slavnostního setkání s papežem Františkem účastnili i pozvaní zástupci národních ekumenických rad církví – Českou republiku zde reprezentoval generální sekretář ERC Petr Jan Vinš.

KOREJŠTÍ KŘESŤANÉ

Jedním ze silných symbolů letošního Ústředního výboru bylo i setkání mezi křesťany z jižní a severní Korey. Poselství zástupců korejských křesťanů zazněla na plenárním jednání věnovanému otázce jednoty a ve zvláštním symbolickém momentu zazpívali v rámci oslav 70 let Světové rady církví křesťané z obou částí Korey společně starobyloou píseň Arirang, která je považována za neformální hymnu celého Korejského poloostrova. Delegace severokorejských křesťanů se také setkala s papežem. Světová rada církví se dlouhodobě korejské otázce věnuje, generální sekretář Světové rady církví Olav Fykse Tveit v nedávné době navštívil severní i jižní Koreu a Jižní Korea byla zvolena i za místo posledního valného shromáždění Světové rady církví v roce 2013.

KŘEST, EUCHARISTIE A DUCHOVNÍ SLUŽBA

Výročí 70 let existence Světové rady církví je i příležitostí připomenout si největší úspěchy minulosti – mezi ně bezpochyby patří dokumenty Křest – Večeře Páně – Ordinance a Opavaze, poslání a směřování církve, publikované Komisí pro víru a řád, jejímž plným členem je i Římskokatolická církev. Tyto dokumenty obsahují základní teologickou shodu mezi církvemi v nezákladnějších aspektech křesťanského života, kterými jsou teologie křtu, eucharistie a duchovní služby. U

příležitosti výročí přikročila Komise pro víru a řád také k rozsáhlé digitalizaci svých archivů a dokumentů, což umožní ekumenickým pracovníkům v církvích po celém světě snazší přístup ke zdrojům.

SPRAVEDLNOST A MÍR

Mottem Světové rady církví je od posledního valného shromáždění v korejském Busanu „Putování za spravedlností a mírem.“ V této věci se její úsilí dobře shoduje s prioritami papeže Františka, který se v řadě svých prohlášení také věnoval otázkám sociální spravedlnosti a ochrany lidských práv.

Kromě samotné návštěvy na Světové radě církví, která sestává z ranní bohoslužby, společného oběda s výkonným výborem a ekumenického setkání v ženevském Ekumenickém centru.

V odpoledních hodinách se papež rozloučil s představiteli Světové rady církví a ve výstavním komplexu Palexpo slavil mši svatou pro švýcarské katolíky.

Na fotografii jsou čeští zástupci na setkání - Martina Viktorie Kopecká a Petr Jan Vinš

Petr Jan Vinš

Inzerce

BYDLENÍ NA DOBŘÍŠI - k dlouhodobému pronájmu nabízíme od 1. 10. 2018 vilku (byt 5+1) se zahradou. Nabídka platí předně zájemcům o aktivní členství v místním sboru ČCE. Tel.: 603 578 108, e-mail: sammyhej@gmail.com.

č. 4

EVANGELICKÝ TÝDENÍK - KOSTNICKÉ JISKRY
Vydává Kostnická jednota
Redakce a administrace v Praze 2, Ječná 19, PSČ 120 00, tel.: 224 919 607, e-mail: ET.KJ@worldonline.cz
www.evangelickytydenik.cz
Celoroční předplatné 481 Kč, jednotlivé číslo 13 Kč. Č.ú.: 228961190/0300
Redaktorka: Helena Bastlová
Uveřejněné příspěvky nemusí vždy vyjadřovat stanoviska vydavatelů. Nevyžádané materiály redakce nevrací, ani neuschovává.
Tiskne Grafotechna
Distribuci provádí:
* Pro jednotlivce: Česká pošta, s.p. bezplatná infolinka České pošty 800 300 302
adresa pro písemný styk: Česká pošta oddělení periodického tisku Olšanská 9, 130 00 Praha 3 e-mail: postabo.prstc@cpost.cz
*Hromadné zásilky: A.L.L.Production s.r.o., Poděbradská 24, 190 00 Praha 9, tel.: 234092851
Registrační číslo MK ČR: E 365 ISSN 0139-505X

Letní bohoslužby

Klokočov 2018

Přijměte srdečné pozvání na tradiční letní bohoslužby na Klokočově u Chotěboře.

Každou prázdninovou neděli od 15:00 hod.

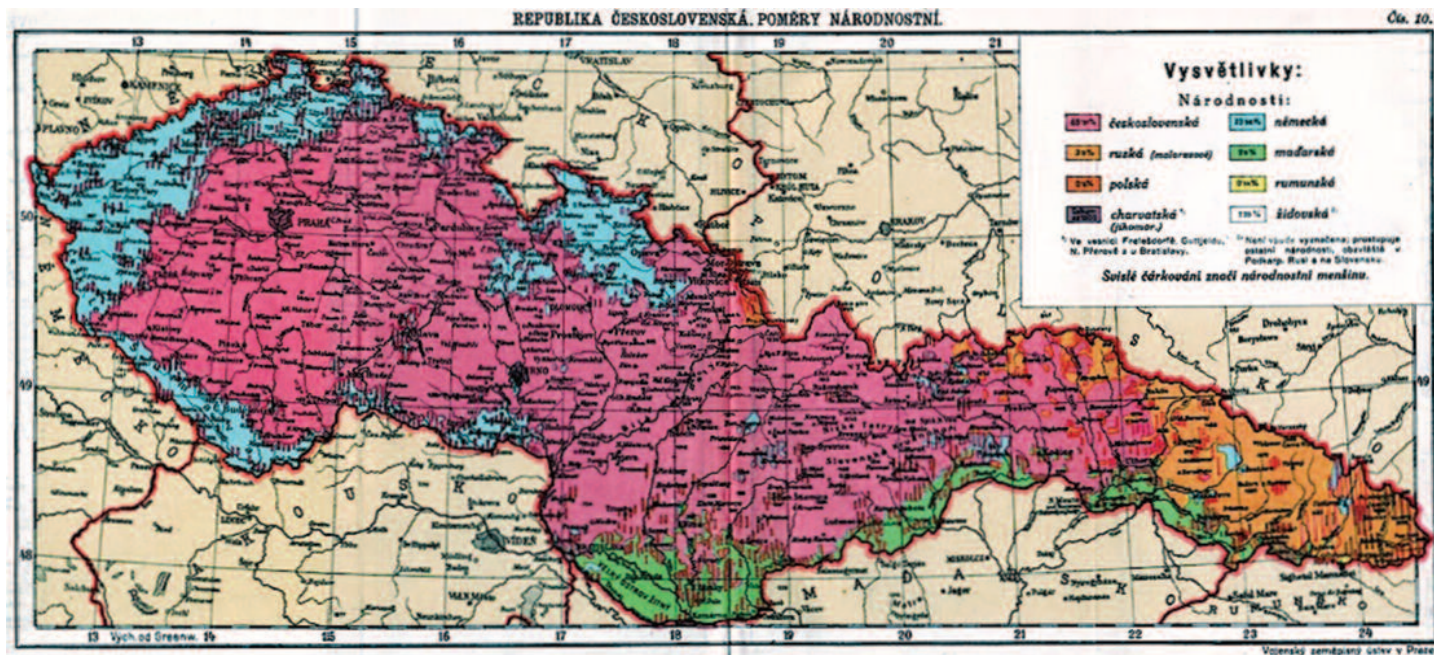
Slovo povedou farář Kučera a farářka Kučerová.

Na závěr posezení při kávě.

Blaze národu, jemuž je Hospodin Bohem.
Bible, Žalm 33; 12

100 LET REPUBLIKY

1. ČÁST

Tradice doby národního obrození a státoprávních snah

I. 1790 – 1814

POČÁTKY SYSTEMATICKÉ SNAHY O ZACHOVÁNÍ KONTINUITY ČESKÉHO NÁRODNÍHO POVĚDOMÍ

Národnostně uvědomělé složky české společnosti se snažily rozpoznávat svou vlastní kulturní i společenskou identitu, navazovat na ni a dle možnosti ji rozvíjet. Reakcí na sílící úřední germanizaci byla nejprve učenecká snaha o oživení a zachování českého jazyka jako plnohodnotného sdělovacího prostředku. Svědčí o tom zejména šíření původní česky psané literatury, i překladů do češtiny z jiných jazyků; významnou roli hrálo i vznikající české divadlo. S tím vším souvisí také zájem o české dějiny.

U evangelické menšiny je typická návaznost na český jazyk v jeho spisovné formě dané Biblií kralickou; problémem bylo naučit tomuto jazyku mnoho pastorů, přicházejících do tolerantních sborů z Uher, jejichž mateřštinou byla maďarština. Na katolické straně působili proti germanizačním snahám především kněží. I v době, kdy byla čeština vypuzena z úřadů a škol, zůstala v kostelích; česky byla psána i rozsáhlá náboženská literatura (liturgické příručky pro lid, úprava českého překladu Svatováclavské bible, modlitební knihy aj.) a různá zábavná literatura a lidová čtení.

II. 1815 – 1848

VŠESTRANNÝ POVLOVNÝ ROZVOJ ČESKÉ SPOLEČNOSTI

Česká společnost se i za velmi nepříznivé vnější situace vyvíjela všestranně, to se projevilo jak v kultuře, tak i ve vědě, a v rozvoji hospodářském. Vytvářelo se i české názvosloví včetně odborných termínů (ne všechny se ujaly).

Římskatolíci objevovali a rozvíjeli bohatství lidové slovesnosti, písní a hmotných projevů tvořivosti. Z nich lze připome-

nout zejména např. „lidové betlémy“, znázorňující o Vánocích dětátko v jeslích s Marií, Josefem a dalšími postavami i sceneriemi.

Evangelíci navazovali na svou linii zkoumání historie. Nejzřejmějším projevem tohoto úsilí jsou „Dějiny národu českého v Čechách a na Moravě“, zpracované historiografem Českého království Františkem Palackým. Tato práce vycházela zpočátku německy, na konci sledovaného období už i česky.

III. 1849 – 1861

FORMULACE ČESKÉHO STÁTOPRÁVNÍHO PROGRAMU. BACHŮV ABSOLUTISMUS

I když byla snaha o vytvoření demokraticky orientované občanské společnosti tvrdě mocensky potlačena, právě za tohoto vnějšího tlaku vykrystalizoval český státoprávní program, který jednoznačně požadoval federativní středoevropský stát, respektující svébytnost svých složek.

Většina české společnosti se organizuje také občansky a tím se uvolňuje i mezicírkevní napětí.

IV. 1861 – 1895

PROSAZOVÁNÍ ČESKÉHO STÁTOPRÁVNÍHO PROGRAMU. RAKOUSKO-UHERSKÝ DUALISMUS

Nehledě na těžkou ránu, kterou dostal český státoprávní program uzákoněním rakousko-uherského dualismu v r. 1867, zápas o tento program nebyl nikdy přerušen. Nejsilnějším argumentem byla skutečnost, že všestranné emancipační úsilí české společnosti bylo stále zřejmější a po pádu Bachova absolutismu je už nebylo možné zastavit.

Změnila se také situace v církvích: odlišné postoje se postup-

ně vyhraňují napříč konfesemi. Kromě tradicionalistů jak na straně římskokatolické tak, byť v menší míře, i na evangelické, v jejichž chápání národního obrození hrála prvořadou roli církevní příslušnost, se nyní jasně proklamovala nová stále sílící občansky orientovaná skupina. Vznikají nové společenské aktivity jako pěvecké sbory, ochotnická divadla a sokolské hnutí. Typickým vyjádřením tohoto období je „Má vlast“ od Bedřicha Smetany.

V.

ŽIVOT. TRADICE ČESKÉHO NÁRODNÍHO OBROZENÍ VE 20. STOLETÍ

Na přelomu 19. a 20. století se tradice českého národního obrození stala reálnou silou, působící na dovršení národní emancipace a zanedlouho i na její rozvoj v samostatném státě.

V nově se utvářejících poměrech docházelo občas i k vybočení z pozitivního vlastenectví k nacionalismu. Na toto nebezpečí opakovaně upozorňovaly osobnosti, které navazovaly na široce humanisticky pojaté zaměření průkopníků myšlenek národního obrození v minulosti.

V době nacistické okupace bylo toto dědictví oporou a posilou proti záměru postupné likvidace sebeuvědomění českého národa. Po Únoru 1948 bylo často národní obrození historicky zreslováno, aby vyhovovalo marxistické ideologii. Přesto se lidé spontánně vraceli k národním tradicím. Slovy národních klasiků bylo možno vyjádřit názory, které totalitní režim popíral.

Tento odkaz lze stručně charakterizovat takto: vědomí vlastní identity, rovnoprávné postavení mezi národy, národní hrdost, důraz na mravní chování, vytváření ovzduší vzájemné snášlivosti a ocenění drobné společensky užitečné práce.

Kruh českých duchovních tradic

Tradice Tomáše Garrigua Masaryka a První republika

Tomáš Masaryk se narodil 7. března 1850 v Hodoníně a byl pokřtěn jako Tomáš Jan. Jak se obvykle uvádí, byl synem Slováků původem z Kopčan Jozefa Masaryka, kočovníka na různých císařských statcích, a Terezie roz. Kropáčkové. Matka pocházela z Hustopečí na Moravě, vyrůstala v německém prostředí a byla věřící katolička. I Tomáš sám jako chlapec ministroval.

Po absolvování čejkovické školy a německé reálky v Hustopečích chvíli praktikoval v hodonínské škole, posléze se učil zámečnickem ve Vídni. Brzy se ale vrátil domů a učil se dva roky kovářem. Poté začal studovat na německém gymnáziu v Brně, odkud byl pro svůj názorový konflikt s vedením školy roku 1869 vyloučen. Poněvadž však doučoval syna vysokého policejního úředníka, dostal se s jeho rodinou do Vídně, kde roku 1872 odmaturoval.

V r. 1876 vystudoval na vídeňské filosofické fakultě a obhájil svou disertační práci „Podstata duše u Platóna“. S cílem získat docenturu pokračoval ve studiu na univerzitě v Lip-

sku. Tam se seznámil s Američankou Charlottou Garrigue, tolerantní unitářkou s rodovými kořeny francouzských hugenotů. V USA uzavřeli sňatek (15.3.1878) a vrátili se do Vídně, kde Masaryk přechodně vyučoval. Roku 1879 byla přijata jeho německy psaná habilitační práce o sebevraždě. V roce 1880 přestoupil Masaryk v Heršpicích na Moravě do Evangelické církve reformované (HV).

Jako mimořádný profesor roku 1882 nastoupil na nově české univerzitě v Praze; pro svou kritičnost se tam dostal do konfliktů s dosavadními představiteli české kultury. Založil vědecký časopis Athenaeum a byl také u zrodu časopisu Čas. V té době se postavil (spolu s dalšími) proti nekritické oslavě Rukopisů, které pokládal za podvrh. Rozlišoval totiž kladné vlastenectví a nesnášlivý nacionalismus; za cíl prohlásil humanismus. Při svých návštěvách Ruska se několikrát sešel se Lvem N. Tolstým, informoval ho o českém mysliteli Petru Chelčickém. Tolstého radikální pacifismus však zásadně odmítl.

Své názory poprvé souhrnně uvádí roku 1895 v publikacích: Česká otázka, Naše nynější krize, Jan Hus. V Otázce sociální z r. 1898 odmítá marxismus. Názorově se stavěl proti politice staročechů (Riegerovi), ale uznával Palackého. On sám pak v roce 1900 založil stranu realistickou, která se však neprosadila.

Do prudkých konfliktů se značnou částí tehdejší české veřejnosti se dostal na přelomu století v souvislosti s tzv. Hilsneriádou. Šlo o zavraždění služky Anežky Hruškové u Polné, což bylo pokládáno za rituální vraždu, která byla podsouována židům.

Masaryk podporoval české ženské hnutí i boj o stejné volební právo; jeho žena byla členkou sociálně demokratické strany. R. 1906 vyhrál soud proti 308 katolickým katechetům, kteří ho žalovali pro „rušení náboženství“. Když byl v letech 1907-14 dvakrát poslancem říšského sněmu, důrazně na Valašsku bojoval proti alkoholismu. Roku 1909 v záhřebském procesu se proti vládě zastal nepravdivě obviněných Srbů.

Několikrát také pobýval v USA, původní vlasti své ženy, kde pořádal pro krajany různé přednášky v češtině. Miloval Itálii (ostrov Capri). Řadu let jezdil na Slovensko do Bystřičky. Své sympatie ke Slovákům projevoval už od svého příchodu na univerzitu (spolek Detvan). Nebyl ale zastáncem panslavismu ve smyslu jednoho všeslovanského státu.

Po vypuknutí 1. světové války Masaryk, třebaže pro rozpad Rakousko-Uherska ještě tehdy nebyl, kontaktoval své přátele a s dcerou Olgou 17. prosince 1914 odjeli do exilu, aby tam hájil české zájmy. Syn Herbert zemřel ve vojenském lazaretu 15. března 1915 na tyfus.

Otevřený odboj Rakousko-Uhersku Masaryk vyhlásil až demonstrativním projevem v Ženevě na shromáždění k Husově památce 6. července 1915. Byl vytvořen „odbojový komitét“. Ve Francii působili slovenský světově známý astronom Milan Rastislav Štefánik a dr. Edvard Beneš, v Anglii a USA sám Masaryk, který žil v Londýně z platu vysokoškolského učitele. Nejstarší dcera Alice při tom zprostředkovávala v Čechách styk s domácím odbojem (tzv. Mafií), a záhy byla na 8 měsíců uvězněna. Manželka Charlotta, která fakticky zůstala sama, (syn Jan byl v té době na vojně), se poté psychicky zhroutila a ke konci roku 1918 byla umístěna do sanatoria. R. 1916 vznikla Česká národní rada v Paříži. Na jaře 1917 vstoupily do války i USA; v Rusku padl carismus a Masaryk se přes Skandinávii vypravil do Ruska. Tam už delší dobu existovala vojenská Česká družina, jádro příštích legií. Tu zprvu tvořili Češi usídlení v Rusku, později se připojovali čeští a slovenští váleční zajatci. Když však zvítězil odpor bolševiků proti tzv. imperialistické válce, naše legie pomáhaly držet protiněmeckou frontu a podporovaly politiky, kteří zůstali této linii věrni. Masaryk nesouhlasil, aby české legie bojovaly v občanské válce na straně bělogvardějců proti bolševikům. Po Brest-litevském míru při přesunu legií do Francie po transsibiřské magistrále jel takto na jaře 1918 i Masaryk, ten však pokračoval přes Japonsko do USA. Po jednáních s americkými Slováky byla podepsána 30. května Pittsburská dohoda. V ní byla v připravovaném novém státě přislíbena Slovensku rozsáhlá autonomie. Postupně byl získán i president Wilson a Kongres USA pro plánovaný vznik budoucí Republiky československé, k níž by byla připojena i Podkarpatská Rus. Výsledkem těchto jednání je text Washingtonské deklarace, z 18.října 1918, ve které byl vyhlášen samostatný Československý stát jako republika.

Koncem října 1918 skončila válka, Rakousko-Uhersko se rozpadlo. Prozatímní národní shromáždění na své první schůzi 14. listopadu, ještě před Masarykovým příjezdem do vlasti, ho zvolilo prvním prezidentem.

Roku 1923 zemřela prezidentova nemocná choť Charlotta; on sám pobýval většinou v Lánech a na Slovensku v Topoľciankách.

V r. 1934 Masaryk prožil mozkovou mrtvici, v prosinci 1935 podal demisi a doporučil jako svého nástupce dlouholetého spolupracovníka dr. Edvarda Beneše a ten byl také zvolen. Masaryk zemřel po půldruhém roce dne 14. září 1937 ve věku 87 let, a jeho pohřeb se stal manifestací národní vděčnosti.

II.

S osobností T. G. Masaryka je neoddělitelně spjata existence československého státu v období tzv. První republiky. Vznik tohoto státu byl především jedním z důsledků události 1. světové války, kdy došlo k porážce a rozpadu rakousko-uherské monarchie. Za této situace změna proběhla pokojně a nedošlo k žádnému násilnému zvratu. Mladý stát se ovšem musel ve svých počátcích vypořádat jak s odstředivými snahami oblastí s převahou německého obyvatelstva usilujících o odtržení, tak s několika pokusy o komunistický převrat a zejména se vpádem maďarských komunistů na Slovensko.

Tyto zmíněné události už signalizovaly, že nový stát se bude muset vyrovnávat s několika vážnými problémy. První z nich spočíval ve skutečnosti, že české země obnovily svrchovanost na základě historického práva, zatímco pro Slovensko bylo uplatněno hledisko sebeurčení. Tato nejednotnost se projevila zákonitě v dalším vývoji česko-slovenských vztahů, které byly často napjaté. Slovensko si přálo přislíbenou rozsáhlou autonomii, nebylo však na ni tehdy ještě připraveno. Základy příští struktury správní, ekonomické i školské vznikaly soustavnou péčí z centra státu teprve právě v období První republiky. V dané situaci to však Slovensko pociťovalo jako újmu, jejíž závažnost česká strana dostatečně nevnímala. Situaci zhoršovala i ne vždy šťastná personální politika, rozdíly byly rovněž v religiozitě a zvyklostech obou národů.

Dalším podstatným problémem bylo soužití s německým obyvatelstvem v pohraničních oblastech. Ačkoli bylo úzkostlivě dbáno uspokojení všech potřeb Němců v republice, pro mnohé z nich bylo příliš tvrdou realitou být menšinou ve státě. Existovala ovšem i léta plodné aktivní spolupráce s představiteli německého obyvatelstva, situaci však podstatně zhoršila hospodářská krize 30.let, která se dotkla především průmyslově vyspělého pohraničí. S tím

souvisel i nástup nacismu v Německu, který vedl nakonec k Mnichovské dohodě velmocí v r. 1938 a tím k zániku První republiky.

Ožehavou otázkou se stala také ideová orientace Československa. Propojení Římskokatolické církve s habsburskou monarchií vedlo k široce vyjádřenému odporu vůči Vídni i Římu. Projevem toho bylo i např. stržení Mariánského sloupu na Staroměstském náměstí (3. 11. 1918). Nový stát umožnil českým evangelickým církvím splnění jejich dávného úsilí o spojení v jednu církev, Českobratrskou církev evangelickou (prosinec 1918). Reformně smýšlející katolíci vytvořili Církev československou (husitskou) nebo se připojili k církvi pravoslavné. Připravovaná odluka státu a církve nebyla nakonec realizovaná s ohledem na zásadní nesouhlas politické reprezentace slovenských katolíků. Oslabení dosavadního vlivu Římskokatolické církve se projevilo v legalizaci dosud neuznaných církví a uznání právního postavení občanů bez vyznání. V souvislosti s tím vzrostl počet konfesijních přestupů či výstupů z Římskokatolické církve.

Návaznost na husitské tradice a zejména tehdy nově zavedený státní svátek mistra Jana Husa byl vatikánskou diplomací pokládán za provokaci. K uklidnění vztahů došlo až při Svatováclavském miléniu v r. 1929.

Politicky se První republika vážala zejména na Francii a státy tzv. Malé dohody (Československo, Jugoslávie, Rumunsko).

Československo se proklamovalo jako důsledně demokratický stát; provedl pozemkovou reformu velkostatků, rovněž byly znárodněny uhelné doly. Odmítl také všechny šlechtické tituly.

Velký důraz se kladl na vzdělání v co nejširším rozsahu i na sociální péči, kterou bylo v období hospodářské krize mimořádně obtížné realizovat. Tato složitá ekonomická situace navíc posilovala vliv extrémních seskupení.

Kromě nastupujícího nacismu v Německu představovalo velké nebezpečí stále užší propojení československých komunistů s centrály v Sovětském svazu. Nicméně v době ohrožení republiky před Mnichovem komunisté přece jen podpořili demokratické síly.

Po celou dobu své existence První republika poskytovala ochranu těm, jejichž životy byly ohroženy v jejich vlasti. Platí to zejména pro ruské emigranty po Říjnové revoluci 1917, ale také i pro židovské a jiné uprchlíky z Hitlerovy Třetí říše.

Československo bylo tehdy obecně pokládáno za ostrov svobody a demokracie ve střední Evropě. K tomu, aby se stalo takovým státem, k němuž směřoval T. G. Masaryk, by bylo potřebí, dle jeho vlastních slov, padesát let. Nebylo mu jich poskytnuto více než dvacet, mnohé podněty, i když neuskutečněné, zůstávají živé podnes.

III.

Masarykovská tradice je z historického hlediska poměrně mladá, můžeme sledovat, jak poznamenala téměř celé 20. století. Nebyla však nikdy tradicí zcela jednolitou. Pomineme-li chápání naprosto nepřátelské (nacistické i poúnorové, kdy překážel Masarykův důraz na pravdivost, úctu k lidským právům a demokratický charakter společenského zřízení), zůstávají ještě některé zřetelně odlišné proudy, které je možno pozorovat už za Masarykova života. Část národa přijímá „tatička Masaryka“ bez podstatných výhrad a zásadních otázek. Je to TGM Sokolů a legionářů, mnoha učitelů a dětí – a také četných evangelíků. Nutno přitom zdůraznit, že nešlo o to, co se nazývá „kult osobnosti“, ale o přirozenou lidskou touhu po opoře a mravní autoritě. Lidé prostě svému „tatičkoví“ věřili a měli ho rádi. Spontánnost zármutku při rozloučení s ním v r. 1937 je nad jiné výmluvná.

Existovali ovšem také jedinci či celé skupiny, kteří měli na Masaryka do jisté míry kritický pohled (mnoho římských katolíků, ale i někteří evangelíci, jimž se jeho osobnost nejevila jako dostatečně „křesťanská“ z konfesního hlediska a na druhé straně i skuteční volnomyšlenkáři, jimž se naopak zdál příliš náboženský a vzdálený realitě života). Tito lidé (stejně jako řada Slováků, někteří Němci aj.) tehdy měli k TGM ambivalentní postoj: uznávali ho s kritickými výhradami, také i proto, že se nevešel do kritérií jejich pohledu.

V době nacistické okupace velká úcta k Masarykovi posilovala národ v úsilí o obnovu svobody, a to jak politickou a vojenskou činností v zahraničí, tak zesilujícím odbojem domácím. Demokracie však u nás trvala po druhé světové válce jen dva a půl roku. Po únorovém puči KSČ r. 1948 začal být TGM zamlčován ve školách a pokračovala snaha o jeho oficiální diskreditaci. Stoupenci jeho zásad byli zavíráni či dokonce popravováni. Skutečně se podařilo v části obyvatelstva a zejména mladé generace Masarykův obraz znehodnotit nebo alespoň zamlčet. Tento odkaz bylo možno dále předávat pouze v okruhu rodiny nebo přátel. Velký význam měla i různá ilegální společenská setkávání a aktivity, které často působily pod zástěrkou legálních společenských organizací (Sokol, Klub českých turistů aj.). Pokus o myšlenkové uvolnění v „pražském jaru“ 1968 byl

Zlatá pamětní medaile - upomínka na bitvu u Zborova

po půl roce násilně přerušen příchodem vojsk Varšavské smlouvy. Bylo opět zastaveno nové vydávání Masarykových knih a šíření jeho myšlenek. Několik spisů vyšlo v exilu. Po dlouholetém vynuceném mlčení se veřejnost mohla alespoň v omezené míře seznámit se životem a myšlenkami TGM. Tato skutečnost přispěla do jisté míry k dalšímu úsilí o demokratizační změny v naší společnosti (mj. činnost disidentů, Charta aj.).

Po pádu komunistického totalitního systému v listopadu 1989 se objevují výrazné snahy o navázání na masarykovskou první republiku, i když převážně jen ve vnějších aspektech. Nějaké povědomí o této době, které by se opíralo o osobní zkušenosti a prožitky, však přžívá jen v malé míře u nejstarší generace. Mladší generaci je už podoba První republiky značně vzdálená, na její vnímání této doby měla často vliv masarykovská tradice v rodině. Při celkové koncepci budování státu většina politiků této generace navíc preferuje zájmy ekonomické před ideály humanitními.

Masaryk jako president První republiky silně ovlivnil do budoucna i pohled a požadavky na československého a českého prezidenta. Díky svým osobním kvalitám a přirozeně jako první prezident, a tím i zakladatel československého samostatného demokratického státu, se stal symbolem a zároveň jakousi normou a vzorem prezidenta a formoval jeho obraz. Naše zažitě pojetí hlavy státu je především spojeno s důstojností potvrzenou věkem a životním příběhem, morální integritou a osobním etickým kreditem prezidenta, který navíc bdí nad morální úrovní celého národa. Pomineme-li, že požadavek na naprostou dokonalost nějakého člověka je nereálný, patří toto pojetí prezidenta k pozitivním českým tradicím. Je proto přirozené, že další demokraticky zvolení prezidenti Československé a potom České republiky, ale i politici a osobnosti veřejně činné se s Masarykem jako vzorem prezidenta a politika snaží vyrovnávat a jsou jím poměřováni. I když mnohdy osobních kvalit Masaryka nedosahují, aspoň se k němu a jeho odkazu navenek hlásí, odvolávají se na něho a deklarují, že v jeho tradici pokračují (často se to projevuje spíše ve vnějším napodobování, čímž opět sami pomáhají „budovat další tradice; např. Havlovy a Zemanovy „Hovory z Lán“, pohřeb Václava Havla, který se snažil na Masaryka programově navazovat). "Tradiční" Masaryk, na kterého se odvolávají, není ovšem ve všem shodný s Masarykem "historickým". Postupně se vytváří mýtus, i když v pozitivním smyslu. Podobné mýty jsou však nezbytné pro každý národ, zaručují jeho identitu a udržují kontinuitu státu.

Hodnocení Masaryka se proto přirozeně liší podle toho, zda se k němu přistupuje z pohledu českého národa nebo národů jiných. Mimo svou vlast byl Masaryk považován za nacionalistického vůdce, ve vlastní zemi byl terčem nacionalistů. Doma i v cizině je jednou chápán jako levičák, pro komunisty je mužem pravice; je popíráno jeho křesťanství, nebo se naopak jeho myšlení považuje za příliš náboženské; je označován za konzervativce i za smělého pokrokáře.

K tak rozporuplným hodnocením a pohledům napomáhá i rozsáhlé Masarykovo dílo, velmi široká oblast činnosti a zájmů i mnohostrannost celé jeho osobnosti. To vše usnadňuje účelový a dobou podmíněný výběr; touto metodou se nakonec paradoxně může Masarykem zaštitit téměř každý politický názor a program. Přes tuto možnost zneužití myšlenek a osobnosti „tradičního“ Masaryka existuje určitá pozitivní tradice vycházející z Masaryka reálného: oprávněné požadavky na morální integritu prezidenta a vůbec každého politika, demokratismus, silné sociální cítění, humanismus, vlastenectví v pozitivním slova smyslu a důraz na trpělivou drobnou pozitivní práci. Tyto hodnoty jsou ve svých základech křesťanské a pokud vyloučíme z obrazu Masaryka jeho křesťanství a silný mravní důraz, dochází nutně k podstatnému zkreslení a podobná tradice se stává nejen neúplnou, ale vlastně nepravdivou.

Kruh českých duchovních tradic